

در این باره هم معطوف است و زوار معبوف
و زوار معبوف نیستند ولی زوار ما نباید اینقدر ملاحظه
نمایند که این مجلس مجلس بولتیک ملک است ماها
بابضاعت هوم و با اتفاق و مشورت یکدیگر امور
ملک را اصلاح ننمایم فقط همان معرفی شدن اکتفا
کرده اند معرفی شدند چه شد و معرفی نشدند چه
کرده اند امید داریم بعد از این رفتار جناب وزیر
علوم سر مشق ایشان باشد .

آقای میرزا ابوالحسن خان - اینکه در باب
اسرای یونان و آصفالدوله عرض کردم در روزنامه
(طیلس انکیس) خوانده‌ام که همین مذاکره‌اتان
مجلس را تماماً نوشته‌حتی مثله آن دخترهائیکه
در تقبلی فروخته شده و چهارصد و چیری بالا دخترها
که بتر کمانان فروخته اند و حتی نسبت نظامی هم بجناب
رئیس معظم ما که ابداً اصل ندارد داده و آن
این است .

(حکام بلاد از رعایا پول میخواستند و رعایای برای دادن پول باید اطفال خود را بفروشنده) در این صورت همچو مطلب مهمی که در چنین روزنامه که در تمام دنیا مشهور است درج و منتشر شود ما او را مسکوت عنه بگذاریم محل ایراد و ملامت مردم تمام ممالک دنیا خواهد شد البته باید وزیر داخله را خواست و بعد مطالبه کرد که در این خصوص اقدامات کرده اند (گفتگو شد که امروز تا حال چند فقره مذاکره بمیان آمد خوب است نتیجه داشته باشد گفتند نتیجه حضور وزیر داخله و وزیر عدلیه است در مجلس برای هر روزیکه معین بشود و آقای ونوق الدوله اظهار داشتند خوبست سوال اینکه باید از وزیر داخله و وزیر عدلیه بشود یاد داشت نمایند)

سعداللوله - ما يك مزال داريم مجلس ميخواهد رسيد كي بكند بظلمات رهايي تنگين و خراسان و تشكيات چوبدار ها و سايرين و ميخواهد طريق رسيد كي باين كارها را اين دو وزير بنمايند والا حكومتها چند سال حكومت كرده و مردم را بچايند و يك كلمه مزول شده بيايند در خانهاي خودشان آسوده بشينند باز حال ايران مثل سابق خواهد شد .

حاج معین التجار۔ مسیونوز میروندو حمام
او اہمیت دارد خوب است وزیر مالیه را بخواہید
کہ در اینخصوص گفتگو شود،

سعدالدوله - وزیر ماله را هم بخواد این مطالب روی هم می‌ریزد و می‌ماند خوب است جناب وزیر ماله را بکناید برای روز دیگر چونکه می‌گویند مسیونوز می‌رود چیزی بوزیر ماله نوشته شود که مسیونوز می‌رود کمی مسئول است یا یک کار دیگر بکنید وزیر ماله را بخواد باید در کمیسیون ماله با سایر وزرا در آنجا گفتگو شود .

مستشار الدوله - چون کیسوں مایہ مشغول
اصلاح عمل مایہ است این کار ها را نمیشود در
آنجار سبد کی کرد و در خصوص راپورت انجمن مایه
هم در باب اصلاح جمع که اخذ نتیجه شد از بابت
برگشتن تیولان و موقوفی تسبیح جنس و مسئله تفاوت
عمل این سه فقره حضوراً پوزیر مایه ابلاغ نشود
کتاباً ابلاغ شود که اهمیت داشته باشد یا اینکه
بعد از اصلاح خرج یکدفعه نتیجه هر دو کتاباً
ابلاغ شود

حاج محمد اسماعیل آقا در این فقره بر کشتن

تجولات و غیره باید لایحه قانونی نوشته شود که به صحت
همایونی برسد.

وثوق الدوله - بیش از آنکه لایحه قانونی نوشته شود یکدفعه باید وزیر مالیه در کمیسیون مالیه حاضر شده بمضی مذاکرات شود.

سعدالدوله - عقیقه من این است دریک
مسئله که در مجلس رای گرفته شد دیگر حق رجوع
بآن نیست جمعی گفتند صیغ است و حق رجوع نیست
و در آنجا هم مقصود مذاکره در بعضی جزئیات است
نه در خود مسئله که اخذ رای شد

وكيل التجار - بنده عرض ميكنم كه كليه
هر مسئله كه راي گرفته شد راي آنر و زو زير مسئول
آنكار اطلاع داده شود تا اينكه اگر اتفاقي افتاد
نميگويند شما بيا اطلاع نداديد.

حاجی سید نصر الله - حالا نتیجه این شد
که فردا وزیر مالیه بیایند بمجلس روز سه شنبه هم
وزیر داخله و وزیر عدلیه همه گشتند بلی و در این موقع
ملک را فی از تبریز رسیده بود قرائت شد که خلاصه
مضمون آن این بود

از تبریز توسط وکلاء محترم آذربایجان -
حضور مجلس شورای ملی آید اهالی کرمان مسلمان
میستند ۲۰ روز است در فکر ایفای تعصبات هستند
نظر اوقات متظلمانه آنها اهالی اینجاریا پرباشان کرده
استدعا آنکه بظلمات ایشان رسیدگی شود.

(ایضا تلگرافی از کرمان مضایره شده بود
فرائت شد خلاصه مضمون آن قریب باین بود)

از کرمان حضور مجلس مقدس شورای ملی
شمارا چه رسیده که عرایض ما را جواب نیکویند؟

آقامیرزا سیّد محمد مجتهد مفصود آنها
چیت وجه میگویند؟

رئیس - وقتیکه شاهزاده فرمانفرما دو کرمان
بودند و کلانی با اکثریت آراء منتخب شده بعد
بعضی اشخاص مدعی شده میخواهند تمام آن انتخابات
را بهم بزنند.

آقامیرزا سید محمد مجتهد — جمعی نیست و یک نفر آقا میرزا محمود است که اینکار را می نماید و واضحاً شاهدۀ فرمانفرما در خصوص انتصابات خیلی زحمت کشیدند و در هیچ نقطه مثل کرمان انتخاب نشده.

حاج سید نصر الله - جواب آخری باید
دادہ شود باینطور کہ متعین کرمان وارد شدہ اند
اگر شاہا حرقی دارید بکفر و کبیل اظرف شما
باید باید انجا سید کی شود.

سعدالدوله۔ یکی دوم تہمرا تلکرافخانه
خواستند ویکروزم آقای قزو زاده بود من تکلیف
نمودا ندانستم طفره رفتن حال اگر صلاح میدانید
بکمتر ازالہ مجلس برود تلکرافخانه بآنها گفتگو
کنند کہ چه میکنند

رئیس - همچو تلگرافی هم بین مطایره نمودند.
نمودند. من جواب دادم تکلیف من نیست جمعی از
کولادرا بفروشم تلگرافخانه اگر شما با یکی از
قائمیان کاری دارید مستقل بخود او تلگرافنامه
بدهید. حاضر شود بر فرض هم بروند تلگرافخانه غیر
اینکه گفتن مطایره فیهید. ننویسد.

بعد التوجه. چطور است التكرار شود که صورت انتظارات اینها بدقت ملاحظه شود موافق نظامنامه است ممکن نیست تغییر و تبدیل پذیرد بالاخره، من ازفی الجمله مذاکره قرار شد همین

طور هاتلگرافی نوشته شود،)

رئیس‌التجار - دیروز مرا از مشهد احضار
بشکارخانه نموده بودند که با تعطیل تلگرافخانه
اینجا ارباب وحشت آنها شده بود که خدای نخواسته
سستی مجلس محترم رسیده بود بهر طور بود
باشان به مخصوص آنها را ساکت کردم در آخر
تلگرافی کردند که آصف الدوله جنسی دارد اینجا
و این گرفته است حمل بخارجه نماید و این مسئله
باعت نوحش مردم و گرانای جنس شده اگر چه
صورت تلگراف را هنوز نپاورده اند خوب است در
اینخصوص هم چیزی بوزارت داخله نوشته شود .

رئیس - بعد از رسیدن صورت تاسکراف
البته مطابق آن نوشته خواهند شد و حال این نظامنامه
بلندی است که دهمه اول خوانده شد و این مرتبه
ثانی است هر کسی ابرادی دارد بگوید که دهمه
سیم یاد اخذ رای شود .

(شروع بقراءت فظامننامه بلدی شده تخمیناً
یک ساعت از شب گذشته مجلس ختم شد)

(مذاکرات روز)

(یکشنبه ۱۶ شهر صفر المظفر)

(۱۳۲۵) دارالشورای ملی

خلاصہ مذاکرات روز شنبہ ۱۵ را آقاي حاج سید نصرالله قرائت نموده بعد جواب تلگراف متحصنین تلگرافخانه کرمان که از طرف مجلس قرائت شده است را نیز قرائت نمود.

که خلاصه آن قریب باین مضمون بود (عموم تحصیلین
تلکرافضاه کرمان- تلکراف مکرره شما در باب
انتخابات کرمان رسیده و از طرف مجلس هر جواب

های متعدده داده شده از فراری که صورت انتخابات
منتخبین در مجلس اظهار شد سواي یکنفر وکیل
طبقه علما تماما بموجب نظامنامه انتخابات صحیح
بوده و تلگراف شد و کلا حرکت نمایند در این

حرفی دارید یکی دو نفر از جانب خودتان بفرستید
اینجا تا رسیدگی بعمل آمده

(و بعد رقعۀ وزارت عدلیہ کہ در جواب رقعہ مجلس محترم نوشته بود قرائت شد کہ خلاصہ آن فی سبیل این مضمون است : مرقومہ مطاعہ در باب

بجایگاه ملکالتجار نوشته شد که حاضر شود و خود
هم روز دوشنبه در ساعت مقرره حاضر خواهد شد

رئیس - حالا مطابق این کاغذ فردا مجلس منعقد میشود و البته همه حاضر خواهند شد در این خصوص مذاکره شده ترك دعوی میشود بعدالزام بمذاکره شود و یقیناً هم خواهد شد همان طوری که گفته شد در انجمن علمیه علیه همین شد (۱۵ آذر)

دخارج هر قدر لازم است مذاکره و رسیدگی نمایند
حال آن پانزده نفر باید انتخاب شود (آقا شیخ
ابراهیم اظهار داشتند که همان انجمن تحقیق و رایس
برای رسیدگی باینکار کافی است جناب رئیس جواب
دادند که آن انجمن کافی نیست و گفته شد انتخاب
آید (۱۰) نفر باشد بعد از طرح دعوی در مجلس

• (اول)

آقا شیخ حسین — آن روز در اطاق انتظار قرار شد قرار داد نامه بانک ملی با مضاعف دولت برسد و بانک پول بدهد و همه میدانید قشون بی پول نمی تواند

مجلس است و یکی از باب معاونین بطور ذلعهه او
ایست و یکی یکی رسیدگی خواهد شد (مضموم)
گفتم و بخوشی قبول کرده که این دو سال را از
روی تعلقات کل به حساب او رسیدگی شود و واقعا
آنها از گمرک رسیده چه بوده و این مصلحتیکه
او گفته چه بوده چون مغالطه در این دو سه سال
خیلی در هم بوده باید این را تفکیک کرد و این که
فرمودید بمسئول نوز چیزی نوشته نمیدانم باید معلوم
کرد و مخصوصا (کوزامیون) خوب است نکوتند باشد
تا وقت رسیدگی به حساب.

سیدالسلطنه - در غرض جمع دو جمع است
یکی تمدنی بتجار است که از باب گمرک زیادی گرفت
شده و بتجمع خود نیاورده و بتجار ه همدارند یکی
هم از بابت جمع دیوانی است که از روی تمرکه که
خودش نوشته گرفته و بتجمع خود نیاورده و این کافله
است که امروز آمده و از اینها زیاد است و نزدیک
که بیرون شد بتمام اینها باید رسیدگی شود و
عرض میکنم از روی دولتخواهی این کار را
درست کنید.

وزیر مالیه - از بابت تجارتانهم در رسیدگی
بهرج معلوم میشود اگر بتجمع آورده خیلی خوب
اگر نیاورده معین خواهد شد اما در باب بلژیکیها
خیلی فکر کردم دیدم فعلا نباید چیزی بگوئیم
که از خدمت دل سرد شوند اگر بتکالیف خود عمل
نکردند آنوقت یکی یکی فکری برای آنها
خواهد شد.

سیدالسلطنه - این خیلی خوب است ولی
رئیس گمرک تبریز که بیست و دو سال دارد در
گمرک هم نبوده هیچ ربطی از این کار ندارد خیلی
کج خلق و مغرور وی ملاحظه است کاری کرده
که تمام عهله جات را بمسافر آورده چه باعث
است که از همچو جوانی اینقدر حمایت بقود.

وزیر مالیه - از او حمایت نشده من دارم
رسیدگی مینمایم بودجه گمرک را در ضمن این باید
بدانیم از مستخدمین کدام يك قرار نامه دارند یا
ندارند و کدام اهل فن هستند باینستند معلوم است
در اینصورت کم کم درست خواهد شد و گذشته از
این ما هم اگر بدستخانه مفتش حاضر داشتیم همینکه
آن تلگراف تبریز رسید ما هم تلگراف میکردیم
که فلان مفتش خواهد آمد معذرا حالا هم صود
رسیدگی میشود و این هم صحیح نیست که بکامده
مستخدمین تبریز دست ازار بکشند و این را نباید
تجویز کرد.

آقای میرزا ابوالحسن خان - در خصوص
استقراض دولت از بانک ملی بجهت این که حقوق
مردم ترسیده خیلی شکایت دارند و قراردادنامه هم
که باید قیامین رد و بدل بشود هنوز نشده ازقراری
که از خارج شنیده ایم در دربار مجلسی در این
خصوص شده و میشلان نیست از بانک ملی استقراض
نمود و قرض از خارجه را تصویب کرده اند و
لبت شما میدانید که این ملت این را تصویب
خواهد نکرد.

وزیر مالیه - خیلی تعجب است این حرف
زنگار بهتر شده بیشتر حسابی خود مؤسسين

بانك بوده اند اگر در مجلس هم خود ان نبوده اند
بعد با آنها مذاکره کرده ام همچو چیزی که شما
میکوئید نمیدانم و نشنیدم ام مشکلات این را میدانید
و این را هم من میدانم که از داخله قرض شود
بهتر از خارجه است و این مطلبی هم لزوری هست
نبوده هر روز مذاکراتی در جزئیات فرو مانده شده
ولی در اساس آن حرفی نبوده صندوق حاضر هست
میخواهید بیاورند بتوانید چندی قبل یادداشت
فقرات قرارداد نامه را نوشته فرستادم خدمت جناب
رئیس بعد ناخوش شدم جناب ممبر السلطنه قبول
زحمت نموده آمدند و گفتگو کردند با نظور تمام
هد پس از آن با آقایان مؤسسين گفتگو کردیم که
این را تکمیل نمایند بالاخره بعد از مذاکرات
در جزئیات يك شرطی کردند و خارج قبول شود
آن این است - خواهاجاتیکه از طرف دولت نوشته
میشود بآنکه ملی معبود ببلند قبولی پیوسته من
گفتم تنها نمیتوانم قبول نمایم باینه مشاوره شود
حال میخواهید قرارداد نامه را بیاورند بفرمائید.

و گیل التیجار در این موقع اظهار داشتند
که خوب است بمذاکرات مجلس سابق بطور
فهررا برنگردیم چریکه در مجلس تصویب شده و
رای گرفته اند نباید دوباره در آن خصوص مذاکره
شود آقای حاجی سید نصرالله چنین اظهار داشتند
که اینجا يك اشتباهی برای شما شده اولاً قطعی
نمست چیزیکه در مجلس تصویب میشود دیگر تجدید
مذاکره در آن نقوه نباید احتیاجی شده چنانچه
باید قبول کرد ۴ ثانیاً این يك مذاکره است در
مابین دولت و بانک ملی بلی اگر در اصول قرض
گفتگو باشد حق با شما است. پس از آن وزیر
مالیه اظهار نمود از مطالب خارج شدیم این قراردادنامه
لا یجبه قانونی نبود که تجدید مذاکره بکنی نباشد
این يك قراردادای است مابین دولت و بانک ملی.
بلی چیزیکه هست باید در مجلس تصویب کرد
از دو جهت است یکی از جهت جمع که این قرض
بر جمع افزوده میشود و یکی از جهت خرج تازه که
از بابت اقتضای این قرض پیدا شده و اینهم تصویب
شده بمذاکرات احسن الدوله از وزیر مالیه استفسار
نمودند که اولاً حساب گمرک از بابت اموال که
تمام شده داخل سال نو خواهد بود ۱ و ثانیاً پنج
نفر بلژیکی که در گمرک تبریز است یکی از آنها
رئیس صندوق بوده و حالا هم که صندوق موقوف
شده بواجب میگردد و همچنین سایرین و این یک نفر
که فعلا رئیس گمرک تبریز است ابتدا ربطی و علمی
در این کار ندارد و ریاست او صلاح نیست وزیر
مالیه جواب داد در باب حساب مال اموالیکه
تمام شد مجری ارسال نو است و در خصوص این
چند نفر هم که در گمرک تبریز هستند و ریاست
گمرک آنها تربیتی داده خواهد شد که موجب
نظم و آسودگی باشد تلگرافی از رشت از طرف
سجدها بمنوتل مرهه ام مضموم بفرستادم بود در این
موضوع خواهد شد که مضمون خلاصه آن این احد
(نمونه سرد مضموم حاج حاجی بطور قهر طرز
طهران مطلق دیگر هم حرکت بکنند رئیس را

حاج آقا رضا و انجمنهای متعدد خاصه از اشخاص
میگاز مفت خوار که باعث مفیده هستند دارند
بازی وضع خوشی نیست) مذاکره و مباحثه زیاد بین
اعضاء مجلس در خصوص این تلگراف شد
بالاخره قرار شد که عاجلا از طرف وزارت داخله
مامور کافی برود رشت رسیدگی و اقدامات لازمه
بعمل آورده نتیجه را راپورت بدهد آقای مستشار
الدوله در این خصوص چنین تقریر کردند کسانیکه
در کنار دریا سکنی دارند و دریا دیده اند میدانند
در هر درپائی که دوجریان باشد انقلاب در آن
زیاد میشود حالا در ایران هم دوجریان احداث شده
و آن منازعه ظلم و عدل است پس نباید ما متوقع
باشیم که بدون انقلاب رفع ظلم بشود چیزی که
هست مقلای مملکت از دولتیان و ملتیان بهمدستی
یکدیگر تدبیر نموده این انقلابات را ساکت نمایند
معمولا تعسین نموده اظهار داشتند راه کار همین
است که گفته شد.

دبیر الملک معاون وزارت داخله و قوه از
طرف وزایوت داخله ارائه داغت و قرائت شد خلاصه
مضمون آن اینکه در باب انتخاب و کلاهی کرمان و
شکایت جمعی که در تلگرافخانه متعصن هستند سابقا
هرحی زحمت دادم و خود شاهزاده فرمانفرما وزیر
مدلیهم مضورا تفصیل را اظهار داشته اند اکنون
کتابچه و رفته دعوت انتخابات کرمان مرتبا رسیده
بمجلس محترم فرستاده شد که کاملاً از صحت
انتخابات آنها مستعضر شوید باین ترتیب حالت
متعصنین تلگرافخانه معلوم است که از روی اغراض
شخصی است لازم است از طرف مجلس اقدامی شود
که این چند نفر از تلگرافخانه رفته و این کار ها
را توقوف دارند.

دبیر الملک پس از خوانده شدن رفته کتابچه
و رفته احضاریه و ورتهای قرمه انتخابات و کلاهی
کرمان را ارائه داشتند و معلوم و کلاهی تصدیق نمودند
که دو کمال صحت و اعتبار است.

مذاکرات روز

سه شنبه ۱۸ شهر صفر

المظفر ۱۳۲۵ دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز یکشنبه ۱۶ قرائت شد
امروز بر حسب رفته که از طرف مجلس نوشته شده بود
وزیر عدلیه و وزیر داخله برای بعضی توضیحات در مجلس
حضور داشتند. لهذا بدوا رئیس چنین تقریر
نمودند - چند فقره مطالب روزهای سابق در مجلس
مذاکره شده لازم شد که از طرف اعضاء مجلس از
وزیر عدلیه و همچنین از وزیر داخله توضیحاتی
و مشاوراتی در باب آن مطالب بشود دو فقره راجع
بهت بجماعت چوبدارها که اتصالاً تشکی دارند
معلوم شود بون آنها پیش کی است استرداد شود
و برهائای عراق که از دست حاجی آقا محسن
بعضی تظلمات دارند و خیلی عرض حال نموده اند
و دو فقره هم راجع است به آساف الدوله و استرداد
اسره اسف الدوله می خواهند این سئوالات را
بپایند.

سیدالسلطنه - سئوالات منحصر بهمن ما